

**Gemeente
Haarlem**

Uitvoeringsprogramma Opvang Wonen en Herstel 2023-2027

Gemeente Haarlem

21 april 2023

Maatschappelijke ondersteuning

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Relevante ontwikkelingen	4
3.	Ambities, doelen en inspanningen 2023-2027	6
	3.1 Versterken van de Preventie	8
	3.2 Verbeteren ondersteuning op maat	9
	3.3 Vergroten tijdelijke- en structurele woonoplossingen	12
	3.4 Realiseren van stabiele uitstroom	16
4.	Monitoring en strategisch partnerschap	17
5.	Financiën	18
	Bijlage 1: Opvang, Wonen en Herstel in cijfers	20
	Bijlage 2: Indicatoren	25
	Bijlage 3: Relevante (beleid) documenten/bronnen	27

1. Inleiding

Het Uitvoeringsprogramma Opvang, Wonen en Herstel 2023 –2027 is de lokale vertaling van het regionale beleidskader Opvang, Wonen en Herstel 2022-2027¹. In het regionale kader zijn twee ambities geformuleerd. De gemeenten willen de inwoner “*centraal*” zetten en de ondersteuning “*zo thuis mogelijk*” organiseren. Deze ambities sluiten aan bij het advies ‘Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis’ en bij het nieuwe landelijk actieplan dakloosheid “Een thuis voor iedereen”².

Dit uitvoeringsprogramma beschrijft hoe de ambities uit het regionale beleidskader en de lokale ambities worden gerealiseerd. De gemeente Haarlem heeft, als centrumgemeente, daarin lokale en regionale taken. Via de voorzieningen Maatschappelijke Opvang (MO), Beschermd Wonen (BW) en de Vrouwenopvang (VO) geeft de gemeente Haarlem voor een groot deel invulling aan de ambities in het beleidskader.

Het uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen op grond van gesprekken met ketenpartners en de Participatieraad, (landelijke) onderzoeken en beleidsprogramma’s en de bespreking van de opinienota Reikwijdte bepalen toegang tot de maatschappelijke opvang³ in de commissie samenleving op 23 maart 2023.

¹ Regionaal kader opvang wonen en herstel 2022-2027 van de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer

² Landelijk actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis

³ Opinienota Reikwijdte bepalen toegang tot de maatschappelijke opvang

2. Relevante ontwikkelingen

Gebeurtenissen en ontwikkelingen in de maatschappij hebben invloed op het uitvoeringsprogramma. Hieronder volgen een aantal van deze ontwikkelingen:

2.1.1 Onvoldoende uitstroombmogelijkheden

De huidige woningmarkt bemoeilijkt de door- en uitstroom vanuit de opvanglocaties. Ondanks de al aanwezige initiatieven (Onder De Pannen) of initiatieven in (door)ontwikkeling zoals Housing First en afspraken met woningcorporaties bestaan in de gemeente Haarlem en regio nog onvoldoende uitstroombmogelijkheden. Dit zorgt voor druk op de MO en BW.

2.1.2 Maatschappelijk draagvlak

Voor ondersteuning aan kwetsbare doelgroepen bestaat bij de inwoners van de gemeente Haarlem draagvlak. Echter een nieuwe opvang- of woonvoorziening roept vaak weerstand op bij omwonenden. Het realiseren van opvangvoorzieningen duurt daardoor vaak lang.

2.1.3 Arbeidsmarktproblematiek

In Nederland zijn op dit moment meer vacatures dan werkzoekenden. Het vinden en behouden van voldoende personeel is voor de organisaties die de MO en het BW uitvoeren de laatste jaren een steeds forsere uitdaging. De personeelscapaciteit is niet altijd voldoende en/of op sterkte. De combinatie van een complexere doelgroep en de beperkte capaciteit maakt dat de druk op het personeel in de MO, BW en VO hoog is.

2.1.4 Stijging kosten levensonderhoud

De toenemende kosten voor energie, levensmiddelen en zorg leiden tot een toename van stress bij inwoners die dit niet (meer) kunnen betalen. Stress heeft een negatieve invloed op herstel, gezondheid en het vermogen om zelfstandig tot oplossingen te komen. Dit leidt mogelijk tot huiselijk geweld en dakloosheid.

2.1.5 Toename complexe problematiek

Zorgaanbieders signaleren een stijging van het aantal inwoners met complexe problematiek. Op dit moment is niet voor al deze inwoners een passende (woon)oplossing voorhanden (Domus plus en Skaeve Huse). Daarnaast leiden wachtlijsten binnen de Wet langdurige zorg (Wlz) ertoe dat inwoners met complexe problematiek langer in de thuissituatie of opvanglocatie verblijven. Een uitgebreide analyse van de druk op de MO is opgenomen in de opinienota reikwijdte bepalen van de toegang tot de MO⁴.

2.1.6 Welke invloed hebben deze ontwikkelingen op Opvang, wonen en herstel?

Bovenstaande ontwikkelingen hebben invloed op inwoners die niet zelfredzaam zijn en door (dreigende) dakloosheid, psychische problematiek en/of ten gevolge van huiselijk geweld niet langer zelfstandig kunnen wonen.

Het aantal meldingen bij de Brede Centrale Toegang (BCT) daalt, maar mensen verblijven wel langer in de MO. Het aantal dak- en/of thuisloze mensen dat een beroep doet op de MO, maar volgens de WMO 2015 niet tot de doelgroep behoort, is vanaf 2019 toegenomen. Zij zijn aangewezen op het reguliere woonruimte verdeelsysteem of woningen in de vrije sector, waardoor

⁴ [Reikwijdte bepalen toegang tot de maatschappelijke opvang \(haarlem.nl\)](#)

de kans op uitstroom beperkt is. Uit benchmark onderzoek (HHM 2021) blijkt dat Haarlem, ten opzichte van andere centrumgemeenten, relatief veel opvangplekken heeft.

Het aantal inwoners van de regio met een BW-indicatie in de regio was in 2019 en 2020 ongeveer gelijk. In 2021 is het aantal afgenomen door overheveling van BW-cliënten met een langdurige psychische aandoening naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Hierdoor is het aantal beschikbare BW-plekken in kader van de Wmo verminderd. In 2022 had de regio ongeveer 550 beschermd-, beschut- en/of Wlz woonplekken.

Ook voor de vrouwenopvang is Haarlem centrumgemeente. Er zijn 26 plekken voor vrouwen, met of zonder kinderen, beschikbaar. Deze zijn vrijwel altijd bezet en daarom komt het regelmatig voor dat vrouwen worden opgevangen in hotels.

Als mensen door een combinatie van zeer ernstige problemen hulp nodig hebben, maar hier zelf niet om vragen (zogenaamde zorgmijders), wordt bemoeizorg ingezet. Het aantal inwoners van Haarlem dat bemoeizorg ontvangt, neemt toe. Het zorgmijdend gedrag in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt, lange wachtlijsten en de landelijke afbouw van gespecialiseerde hulp (zoals bijvoorbeeld Wlz) maakt de overdracht naar de organisatie die de meest passende zorg biedt, moeilijk. Een gevolg hiervan is dat mensen langer bemoeizorg ontvangen.

In bijlage 1 is meer (cijfermatige) achtergrondinformatie te vinden over maatschappelijke opvang, beschermd wonen, vrouwenopvang en bemoeizorg.

3. Ambities, doelen en inspanningen 2023-2027

Het beleidskader Opvang, Wonen en Herstel 2022 –2027 bevat twee ambities: ‘inwoner centraal’ en ondersteuning ‘zo thuis mogelijk’. Het uitvoeringsprogramma geeft hier invulling aan.

Haarlem staat achter de ambitie van het Rijk om dakloosheid in Nederland fors en structureel terug te dringen, waarmee aangesloten wordt bij de Verklaring van Lissabon⁵ om dakloosheid in 2030 te beëindigen. In dit uitvoeringsplan zijn acties opgenomen die bijdragen aan het uitbannen en voorkomen van dakloosheid in 2030. Opvang is (weer) een tijdelijke voorziening waar personen werken aan herstel en om basiszaken, zoals duurzame vervolghuisvesting; financiën; werk en gezondheidszorg, op de rit te krijgen.

Om de ambities uit het regionaal beleidskader Opvang, Wonen en Herstel-2022-2027 te verwezenlijken zijn vier doelen met bijbehorende acties geformuleerd:

Doel	Actie	Planning
Versterken van preventie	a. Versterken Sociale Basis in buurten en wijken	Doorlopend
	b. Schulden vroeg signaleren en huisuitzettingen voorkomen <ul style="list-style-type: none"> • Tweede kans aanpak ontwikkelen voor dreigende huisuitzetting wegens overlast 	Doorlopend 2024
	c. Ervaringskennis inzetten en gebruik vergroten <ul style="list-style-type: none"> • Inzetten door onder andere Buurts • Plan van aanpak voor het vergroten van de inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigen 	Doorlopend 2025
	d. Voortzetten aanpak gericht op voorkomen en tegengaan huiselijk geweld en kindermishandeling	Doorlopend
Verbeteren van ondersteuning op maat	a. Evalueren trajectbegeleiding economisch dak- en/of thuislozen	2023
	b. Evalueren steungroepmethodiek (voorheen: resourcegroepenmethodiek)	2024
	c. Juridisch kader opstellen met betrekking tot opvang voor dakloze doelgroepen die geen recht hebben opvang op grond van de Wmo 2015	Vorbereiding 2023
	d. Voorbereiden op de doordecentralisatie BW	Doorlopend
	e. Regionaal aanbesteden MO en BW	2023/2024
	f. Omgekeerde toets-methodiek continueren	Doorlopend
	g. Verkorten en verbeteren processen <ul style="list-style-type: none"> • Verkorten procedure briefadres volwassenen 	Doorlopend 2024
	h. Experiment Kansfonds en Publieke waarden uitvoeren	2023

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_3044

	i. Bewaken en doorontwikkelen brede gezinsaanpak MO	2023/2024
	j. Vereenvoudigen eigen bijdragen MO en VO	2023/2024
	k. Evalueren bemoeizorgketen en implementeren verbeteringen	2023/2024
	l. Verbeteren huisartsenzorg aan dak- en/of thuisloze mensen	2023
	m. Actualiseren uitvoeringsafspraken Winternoodopvang	2023
	n. Evalueren gebruikersruimte in de opvanglocatie op de Wilhelminastraat	2023
Vergroten van tijdelijk- en structurele woonoplossingen	a. Huisvesten kwetsbare doelgroepen	Doorlopend
	b. Creëren woonoplossingen <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek tijdelijk Onderdak • Onderzoek babyhuis • Evaluatie kamers met aandacht • Evaluatie onder de pannen 	Doorlopend 2023 2023/2024 2024 2023
	c. Opstellen en uitvoeren Actieplan Housing First	2023/2024/2025
	d. Verbeteren kwaliteit verblijfsplekken MO <ul style="list-style-type: none"> • Evalueren pilot 24-uursopvang Velserpoort • Kansen monitoren om plekken nachtopvang om te vormen naar éénpersoonskamers • Realiseren nieuwe VO 	Doorlopend 2023 Doorlopend 2026
	e. Uitbreiden plekken VO waaronder noodbedden en crisisplekken VO <ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijk • Structureel 	2023/2024 2025 en verder
	f. Realiseren van huisvestingsvormen voor doelgroepen Domus Plus en Skaeve Huse	2025/2026
	g. Ontwikkelen beleid en onderzoek naar behoefte aan opvangplekken voor slachtoffers mensenhandel	2023/2024
	h. Opstellen strategisch huisvestingsplan voor vastgoed MO en BW.	2024
Realiseren van stabiele uitstroom	a. Uitstroom realiseren	2023
	b. Borgen continuïteit van ondersteuning na uitstroom	Doorlopend
	c. Creëren van pauzeplekken	2024/2025
Monitoring en strategie	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen monitoring- en sturingsplan voor uitvoeringsprogramma • Besluitvorming over deelname aan ETHOS-telling 	2023/2024 2023

3.1 Versterken van de Preventie

Preventie is het voorkomen van verergering of van opeenstapeling van problemen en het voorkomen van sociale of maatschappelijke uitval waardoor mensen mogelijk dakloos worden of niet meer in de eigen leefomgeving kunnen verblijven. De instroom in de MO, BW en VO wordt nu al zoveel mogelijk verminderd door de volgende preventie-activiteiten:

3.1.1 Vroegsignalering bij schulden

Op basis van signalen van zorgverzekeraars, energiebedrijven, woningverhuurders en drinkwaterbedrijven, benadert de gemeente bewoners met betaalachterstanden proactief om hen hulp aan te bieden. In Haarlem leidde dat ertoe dat in 2022 tot het aantal woninguitzetting uit sociale huurwoningen wegens huurachterstanden is beperkt tot drie.

3.1.2 Budgetondersteuning op maat

Budgetondersteuning is breed beschikbaar. Een persoonlijke budgetcoach maakt een overzicht van de inkomsten en uitgaven van de inwoner. Samen wordt een plan gemaakt om schulden te voorkomen en geldzaken te regelen. De coach kijkt ook of er recht is op financiële regelingen en toeslagen van de overheid.

3.1.3 Proces verstrekking briefadres dak-en thuisloze jongeren is verkort

Voor dak en/of thuisloze jongeren is het proces voor het aanvragen van een briefadres aanzienlijk verkort. De CJG-coach verzamelt samen met de jongere de benodigde informatie en de onderzoeksperiode van vier weken is geschrapt. Het proces voor het verkorten van het verstrekken van een briefadres voor volwassenen is opgenomen als actie in dit programma.

De gemeente blijft deze preventie-activiteiten uitvoeren. Het preventief werken wordt verder versterkt door het uitvoeren van de onderstaande acties:

a. Versterken Sociale Basis in buurten en wijken

Het succes van de preventieve aanpak voor dakloosheid, ligt voor een groot deel in een sterke sociale basis. Vanaf 1 januari 2023 is Buurts verantwoordelijk voor de sociale basis en de sociale wijkteams.

In de opdracht aan Buurts is opgenomen dat zij brede integrale ondersteuning bieden die gericht is op:

- Lichamelijke en sociale zelfredzaamheid (gezonde leefstijl en ontwikkeling, psychisch functioneren, duurzaam sociaal netwerk, opvoeden en opgroeien);
- Samenredzaamheid (vrijwillige inzet, mantelzorg, ervaringsdeskundigen, lotgenotencontact en bewonersinitiatieven);
- Praktische zelfredzaamheid (geldzorgenvrij leven, veiligheid, mobiliteit, administratie, rondkomen en wonen);
- Participatie (waardevol werk, ontmoeten).

De sociale basis en het sociaal wijkteam spelen een belangrijke rol voor inwoners die dakloos dreigen te raken, te maken krijgen met huiselijk geweld en/of beschermd- of beschut wonen nodig hebben. Buurts heeft de opdracht om preventief en outreachend te werken, waarbij deze inwoners worden bereikt door aanwezig te zijn in de buurten en door actief op signalen af te gaan. Buurts is onderdeel van de (O)GGZ-keten waarin wordt samengewerkt om inwoners met complexe problematiek te begeleiden naar de juiste ondersteuning en te voorkomen dat problematiek verergert of dat inwoners terugvallen.

b. Vroegsignalering schulden voort zetten en huisuitzettingen voorkomen

De gemeente blijft vroegsignalering bij schulden uitvoeren om huisuitzettingen om die reden te voorkomen. Door ondertekening van het landelijk addendum, behorende bij het Convenant Vroegsignalering, is in juni 2022 de aanpak geïntensiveerd met digitale instrumenten en ervaringsdeskundigen.

Er komen echter ook huisuitzettingen als gevolg van overlast voor. Met woningbouwcorporaties en Buurts wordt onderzocht of een 'Tweede Kans Aanpak' ontwikkeld kan worden om dit te voorkomen. Huurders krijgen dan een tweede kans om aan te tonen dat zij zich als een goed huurder kunnen gedragen.

Om te voorkomen dat inwoners die tijdelijk opgenomen worden in een (GGZ-)instelling en/of kliniek dakloos raken na het verlaten van de instelling, maakt de gemeente (aangescherpte) bestuurlijke- en uitvoeringsafspraken met woningcorporaties, cliëntenorganisaties, het Centrum voor Jeugd en Gezin, Buurts, zorgaanbieders en andere relevante partijen.

c. Ervaringskennis inzetten en gebruik vergroten

Inwoners en professionals kunnen een beroep doen op de inbreng en ondersteuning van ervaringsdeskundigen. Buurts werkt al met ervaringskennis en gaat dit de komende tijd vaker en meer inzetten bij de ondersteuning van inwoners, omdat dit de ondersteuning laagdrempeliger maakt. Bij de ontwikkeling van ondersteuning aan dak- en/of thuisloze jongeren wordt door een jongerenpanel, met ervaring binnen de hulpverlening, meegedacht. Op deze manier wordt de ervaringskennis van jongeren betrokken bij beleidsbeslissingen. Ook binnen de huidige maatschappelijke opvangvoorzieningen is ervaringskennis beschikbaar, de wens is om dit verder te versterken.

Om de inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de beleidsvelden MO, BW en VO te vergroten, maakt de gemeente (waar mogelijk samen met de regiogemeenten) een plan van aanpak over het vergroten van de inzet van ervaringsdeskundigheid. De Herstelacademie wordt hierbij nauw betrokken net er wordt gebruik gemaakt van de al aanwezige kennis en ervaring bij ketenpartners (waaronder HVO-Querido).

d. Voortzetten aanpak gericht op voorkomen en tegengaan huiselijk geweld en kindermishandeling

De regiovisie 'Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld', die tot 2024 doorloopt, is de regionale uitwerking van het landelijk programma 'Geweld Hoort Nergens Thuis'. Het voorkomen en eerder stoppen van huiselijk geweld is preventief en draagt bij aan het beperken van de instroom in de VO, MO en BW. Vanaf 2022 zijn de belangrijkste thema's van het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuisprogramma opgegaan in het nieuwe landelijk 'Toekomstscenario Kind- en Jeugdbescherming'. Dit scenario brengt een andere manier van werken en organiseren van hulp en ondersteuning aan kinderen, gezinnen en huishoudens zonder (minderjarige) kinderen in onveilige en bedreigende situaties. De kindgerichte benadering maakt plaats voor een gezinsgerichte benadering. De lokale (wijk)teams worden in de nieuwe aanpak het vaste gezicht voor het gezin/huishouden, met daaromheen een netwerk van specialisten. De kernprincipes van het Toekomstscenario Kind- en jeugdbescherming (TKS) zijn: gezinsgericht, eenvoudig, recht beschermend & transparant en leren.

3.2 Verbeteren ondersteuning op maat

Inwoners zijn verschillend in hun woon- en ondersteuningsvragen, in hun wensen, mogelijkheden en beperkingen. Wanneer de hulpverlening daar adequaat op aansluit, dan is de hulpverlening het

meest succesvol. De ondersteuning is verschillend van aard en duur, maar altijd gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en het inzetten of versterken van het eigen sociaal netwerk en/of het toe leiden naar passende ondersteuning of behandeling. Om de ondersteuning (nog meer) op maat te realiseren voert de gemeente onderstaande acties (samen met partners) uit.

a. Evalueren pilot trajectbegeleiding economisch daklozen

In 2019 is een pilot gestart waarin trajectbegeleiding gericht op uitstroom uit de MO wordt geboden aan economisch dakloze mensen in de opvang. Het doel van deze pilot is om de uitstroom te bevorderen. De pilot is de afgelopen jaren verlengd, omdat maatregelen in het kader van de coronapandemie zorgden voor omstandigheden waarbij het niet mogelijk was om te evalueren. In 2023 wordt de pilot geëvalueerd en, in navolging daarvan, besloten of en hoe de trajectbegeleiding aan economisch daklozen wordt voortgezet. Hierbij zal dan een verband gelegd worden met het inrichten van een beleidskader voor opvang van doelgroepen buiten de Wmo (zie onder c).

b. Evalueren steungroepmethodiek (voorheen: resourcegroepenmethodiek)

De steungroepmethodiek is gericht op het versterken van de autonomie van mensen en hen in staat te stellen zelf (naar vermogen) regie te voeren over hun leven. Om dit te realiseren, ontvangen zij ondersteuning van een professionele 'regie-ondersteuner' die de doelen van de hulpvrager en (het herstellen van) de relatie met diens netwerk centraal zet. De pilot loopt tot eind 2023 en wordt in 2024 geëvalueerd. In navolging van de evaluatie wordt besloten of de methodiek wordt voortgezet.

c. Juridisch kader met betrekking tot opvang opstellen voor doelgroepen buiten de Wmo 2015

Doel is om dak en/of thuisloze mensen ondersteuning te bieden. Daar is maatwerk voor nodig. Mensen zijn om verschillende redenen dakloos geworden en hebben om die reden ondersteuning nodig die past bij de situatie. Bijvoorbeeld uitgeprocedeerde asielzoekers, arbeidsmigranten uit de EU en economisch daklozen met en zonder regiobinding komen niet in aanmerking voor MO op grond van de Wmo 2015. De gemeente Haarlem ontwikkelt eigen beleid voor ondersteuning aan doelgroepen die niet tot de Wmo-doelgroep behoren.

d. Voorbereiden op doordecentralisatie BW

De gemeente Haarlem en de regiogemeenten bereiden zich op dit moment voor op de doordecentralisatie BW met de oprichting van een Gemeenschappelijk Orgaan BW (GO BW). Hierin wordt invulling gegeven aan de NvO. De doordecentralisatie BW maakt geen onderdeel uit van dit uitvoeringsprogramma, maar raakt het wel. De gemeente Haarlem en de regiogemeenten maken een gezamenlijke paragraaf voor hun lokale uitvoeringsprogramma's Opvang Wonen en Herstel. Deze paragraaf wordt als addendum toegevoegd aan dit uitvoeringsprogramma.

Medio 2026 wordt landelijk besloten of en wanneer de MO wordt door-gedecentraliseerd tot een lokale taak voor alle gemeenten. Tot die tijd blijft de MO onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeenten vallen. Voor de VO heeft het Rijk (vooralsnog) geen plannen tot doorcentralisatie.

e. Regionaal aanbesteden maatschappelijke opvang en beschermd wonen

Voor 1 januari 2025 koopt de gemeente de voorzieningen MO en BW opnieuw in. Een belangrijk aandachtspunt is het realiseren van gedeelde verantwoordelijkheid van (regio)gemeente en partners. Om die reden werkt de regio met een sturingsmodel waarin partnerschap het uitgangspunt is en wordt de aanbesteding dialooggericht uitgevoerd (zie ook hoofdstuk 3). Doel van de aanbesteding is om in samenwerking met de regiogemeenten, een passend, dekkend en

kwalitatief goed aanbod te realiseren voor alle inwoners die recht hebben op MO en/of BW. Het uitgangspunt is daarbij om ondersteuning 'thuis' te organiseren, tenzij dit niet anders kan.

f. Continueren omgekeerde toets

Voor het vergroten van de zelfredzaamheid van de cliënten binnen de MO, BW en VO wordt gewerkt vanuit het principe van de 'omgekeerde toets'⁶. Handelingsverlegenheid bij gemeentelijke professionals en het toepassen van de omgekeerde toets blijven een aandachtspunt. Ook de ketenpartners moeten het vertrouwen voelen om maatwerk dat regels ruimte bieden voor flexibiliteit, waarbinnen zij passende hulp kunnen aanbieden.

g. Verkorten en verbeteren van processen

Een lange wachtermijn voor een briefadres kan inwoners in de problemen brengen doordat zij geen toeslagen van het Rijk kunnen ontvangen zonder adres. Het verkorten van dit proces voor volwassenen (voor jongeren is dit al geregeld) wordt in 2023 opgepakt.

Landelijk is met ingang van 2023 het toepassen van de kostendelersnorm (participatiewet) voor jongeren onder de 27 jaar losgelaten. Hierdoor kunnen jongeren langer thuis blijven wonen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitkering van de opvoeders. Haarlem wil onderzoeken onder welke omstandigheden dit ook mogelijk is voor inwoners boven de 27 jaar als daarmee dakloosheid voorkomen wordt.

h. Experiment Kansfonds en Instituut Publieke waarden uitvoeren

Samen met het Kansfonds en het Instituut voor Publieke Waarden wordt een experiment gestart voor daklozen jongeren, waarbij de professional kan doen wat nodig is. Uit het Kansfonds kunnen uiteenlopende zaken als boodschappen, beddengoed, een bijdrage in de huur tot aan tijdelijke hotelovernachtingen worden bekostigd. De bedoeling is om zwaardere zorg en ondersteuning te voorkomen. Met behulp van de Doorbraaktool⁷, hierin zijn lokale tarieven rondom verschillende soorten zorg opgenomen, wordt inzichtelijk gemaakt welke kosten zijn bespaard door het bieden van een maatwerkoplossing uit het beschikbaar gestelde budget.

i. Bewaken en doorontwikkelen brede gezinsaanpak MO ontwikkelen Brede gezinsaanpak MO

Van 2021 tot het voorjaar van 2022 is de pilot 'Brede gezinsaanpak' uitgevoerd. De pilot heeft geleid tot een betere samenwerking tussen Blijfgroep, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de opvanginstellingen. Focus lag niet alleen op het zo snel mogelijk uitstromen, maar ook op de problematiek van het kind en het verbeteren van de ouder-kind relatie. Met de betrokken partners zijn werkafspraken gemaakt aan de hand van een klantreis. De gemeente ziet erop toe dat de nieuwe werkwijze in 2023 binnen de betrokken locaties wordt geborgd.

j. Vereenvoudigen eigen bijdragen MO en VO

Dak en/of thuisloze inwoners, behalve jongeren onder de 23 jaar, die in een opvanglocatie verblijven, betalen voor de MO en VO een eigen bijdrage. De inning van deze eigen bijdrage wordt door de aanbieders, gemeente of de BCT uitgevoerd. Betalingsachterstanden leiden tot (nieuwe) schulden. Dat moet worden voorkomen. In het coalitieakkoord staat de ambitie om de inning van de eigen bijdragen te versimpelen. Daarom wordt in kaart gebracht wat daarvoor nodig is.

⁶ Bij omgekeerde toets wordt eerst gekeken wat nodig is en/of dit past binnen de grondwaarden van de wet. De mogelijke effecten van een besluit wegen in volle breedte mee. Als dit helder is, komt de juridische toets. Wetsartikelen worden gezien als instrumenten om de grondwaarden van de wetten te realiseren.

⁷ Doorbraak Tool is onderdeel van de doorbraakmethode.

k. Evalueren bemoeizorgketen en implementeren verbeteringen

De Vangnet en Adviesteams bieden bemoeizorg aan inwoners die geen hulp vragen of accepteren, maar dat wel nodig hebben. Bemoeizorg hangt nauw samen met de mogelijkheden voor behandeling en locaties voor (langdurige) zorg en verblijf. Het raakt de Zorgverzekeringswet en de Wlz. De bemoeizorg wordt gesubsidieerd vanuit het regionale budget Opvang Wonen en Herstel. Om de samenwerking in de bemoeizorgketen te optimaliseren worden de huidige knelpunten in kaart gebracht en wordt naar de financieringsafspraken gekeken. Op basis van deze analyse wordt een verbetervoorstel gemaakt.. Doel is om meer zicht te hebben op de resultaten die in de bemoeizorgketen worden gerealiseerd.

l. Verbeteren huisartsenzorg aan dak- en thuisloze mensen

Wanneer dak- en/of thuisloze mensen die gebruik maken van de opvang aan de Wilhelminastraat een huisarts nodig hebben, wenden zij zich vaak tot huisartsen in het centrum. De huisartsenzorg aan dak- en/of thuisloze mensen wordt bemoeilijkt doordat onvoldoende informatie beschikbaar is over de problematiek en achtergrond van deze cliënten (psychiatrie, verslaving, medisch) en daarmee samenhangend gedrag. Ze worden regelmatig met vraagstukken geconfronteerd die niet binnen de 10 minuten-afspraak passen. De huisartsenzorg aan dak- en/of thuisloze mensen komt daarmee onder druk te staan. De gemeente, huisartsen, zorgkantoor, GGD (Damiate) en zorgaanbieders hebben met elkaar een oplossing gevonden in de vorm van een spreekuur op locatie. In mei 2023 gaat dit van start. Ondertussen werken het samenwerkingsverband van huisartsen, gemeente en het Zorgkantoor aan een structurele financiële oplossing voor dit spreekuur.

m. Actualiseren uitvoeringsafspraken Winternoodopvang (Wno)

De gemeente Haarlem biedt iedere winter Wno aan. De Wno kent twee 'fasen'. Tijdens 'fase 1' worden vanaf 1 december tot 1 april extra slaapplekken op de Wilhelminastraat en in de Velserspoort gecreëerd.

Fase 2 wordt van kracht bij extreme weersomstandigheden, zoals extreme kou. (Op dit moment bij een gevoelstemperatuur van -10 graden Celsius). In dat geval worden alle buitenslapers actief van de straat gehaald en krijgt iedereen een slaapplek.

Over het laten ingaan van fase 2 bestaat discussie. Door klimaatverandering is in Nederland, naast extreme kou, ook steeds vaker sprake van andere vormen van extreme weersomstandigheden, zoals hitte en storm. Er wordt onderzocht of fase 2 van de Wno ook ingezet kan en/of moet worden bij andere extreme weersomstandigheden dan kou.

n. Evalueren gebruikersruimte Wilhelminastraat

In de opvanglocatie aan de Wilhelminastraat is gebruikersruimte voor alcohol- en druggebruikers. Gebruikers kunnen onder toezicht van een verpleegkundige middelen gebruiken en injectieaalden omruilen. De gebruikersruimte draagt bij aan medisch verantwoord gebruik van stimulerende middelen, bewaken van de gezondheid en het verminderen van overlast van gebruikers in de openbare ruimte. Op de Wilhelminastraat zijn ook andere voorzieningen gehuisvest. In 2023 vindt een evaluatie plaats over de huidige gebruikersruimte. Aanleiding daarvoor is (onder meer) zorgen om de impact (negatief) van de gebruikersruimten op de cliënten en op de werking van de dag- en nachtopvang, die in hetzelfde pand gevestigd is.

3.3 Vergroten tijdelijke- en structurele woonoplossingen

Het hebben van een dak boven het hoofd is een eerste levensbehoefte, maar dat is niet voor iedereen een vanzelfsprekendheid. Indien nodig, kunnen dak- en/of thuisloze mensen gebruik maken van de MO voorzieningen. De huidige ontwikkelingen (zie hoofdstuk 2) hebben invloed op

de in-, door- en uitstroom van inwoners naar een structurele woonoplossing. Al vanaf 2015 wordt in regionaal verband door de domeinen wonen en zorg gezamenlijk ingezet op het realiseren van de ambitie “zelfstandig thuis wonen versterkt”. Dit heeft tot nu toe extra MO-locaties, doorstroomvoorzieningen, beschut woonlocaties en het jaarlijks beschikbaar komen van sociale huurwoningen in het kader van het Pact voor uitstroom opgeleverd. De opgaven zijn nog steeds fors. Bij BW is sprake van een wachtlijst en ook in de MO is de druk op de opvanglocaties hoog. Ondanks initiatieven als Onder De Pannen en Housing First zijn er nog onvoldoende uitstroommogelijkheden. Onderstaande acties worden uitgevoerd om meer tijdelijke-en structurele woonoplossingen te creëren.

a. Huisvesten aandachtsgroepen

Een van de programmalijnen van het nationale Woon- en bouwprogramma is het programma Thuis voor iedereen⁸, waarin de huisvesting voor ‘aandachtsgroepen’ en de bijbehorende zorg wordt aangestuurd. Belangrijk onderdeel van het programma is het uitgangspunt dat alle gemeenten bijdragen aan het huisvesten van kwetsbare ‘aandachtsgroepen’.

Om dit tot stand te brengen is in het concept wetsvoorstel Versterking Regie Volkshuisvesting opgenomen dat iedere gemeente een deel van de sociale huurwoningen in de voorraad moet hebben die overeenkomt met het landelijk gemiddelde. Daarnaast is in de concept-wet opgenomen dat de provincie een woningmarktregio vaststelt waarbinnen gemeenten in overleg met zorgaanbieders tot een (evenredige) verdeling van de huisvesting van aandachtsgroepen moet komen. In het voorstel is opgenomen dat het aantal wettelijk urgente groepen in de Huisvestingswet wordt uitgebreid. Gemeenten worden verplicht om een volkshuisvestingsprogramma (in plaats van een woonzorgvisie) als onderdeel van de omgevingsvisie vast te stellen.

De consultatie van de wet is in maart 2023 geëindigd. De wet wordt in de loop van 2023 in de Tweede en Eerste Kamer behandeld. In Haarlem is recent een werkgroep huisvesting aandachtsgroepen gestart waarin woningcorporaties en gemeente samenwerken aan beleid en acties om ervoor te zorgen dat het landelijke programma lokaal wordt uitgevoerd.

b. Creëren van (tijdelijke) woonoplossingen

De gemeente gaat door om met woningbouwcorporaties en andere belanghebbenden (tijdelijke) woonoplossingen te creëren.

Op dit moment worden twee initiatieven gericht op (tijdelijke) woonoplossingen onderzocht op haarkbaarheid:

Tijdelijk Onderdak

Tijdelijk Onderdak is een denkwijze die het mogelijk maakt om mensen tijdelijk (maximaal een jaar) in leegstaande woningen te huisvesten. De leegstaande woningen zijn woningen die bijvoorbeeld gesloopt of gerenoveerd worden en zijn eigendom van een woningcorporatie.

De doelgroep is economisch dak- en/of thuisloze mensen met regiobinding in Haarlem. Het doel is tweeledig: enerzijds wordt dakloosheid, in ieder geval tijdelijk, voorkomen en anderzijds wordt leegstand tegengegaan. De tijdelijke bewoners hebben een jaar de tijd om in relatieve rust te zoeken naar duurzame huisvesting elders.

⁸ Van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijkrelaties

Onderzoeken babyhuis Haarlem

Voor jonge moeders die dakloos dreigen te raken en/of uit huis worden geplaatst, is een verblijfsplek nodig waar opvang, behandeling en begeleiding bij (aanstaand) moederschap wordt geboden. Het doel van deze opvang is een veilige hechtingsrelatie tussen moeder en kind creëren en een duurzame uitstroom faciliteren. Op dit moment worden jonge moeders verwezen of toegeleid naar het Babyhuis⁹ in Leiden. In Haarlem wordt verkend of het realiseren van opvang voor deze groep in Haarlem haalbaar is.

Daarnaast lopen de twee onderstaande pilots, die in 2024 geëvalueerd worden om te bepalen of deze onderdeel worden van het reguliere beleid.

Kamers met aandacht

Tot 2024 wordt met Stichting Kamers met Aandacht een pilot in Haarlem uitgevoerd, waarin minimaal vijf jongeren tussen de 18 en 23 jaar gekoppeld worden aan een particuliere huiseigenaar die een kamer beschikbaar heeft. Zij kunnen de kamer voor tenminste één jaar huren. Naast ambulante ondersteuning zorgt dit voor informele steun in de vorm van huisgenoten en/of burens. Het project is bedoeld voor jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg, dak- en/of thuisloos zijn of vanwege andere redenen geen verblijfplek hebben. Als de pilot succesvol is, wordt de aanpak voortgezet en uitgebreid.

Onder de Pannen (2023/2024)

Tot 2024 voert de Regenbooggroep de pilot Onder de Pannen uit. Onder de Pannen is een landelijk initiatief dat langdurige dakloosheid, met alle gevolgen van dien, voorkomt. Door mensen tijdelijke huisvesting te bieden (1 jaar) bij een stadsgenoot, krijgen zij de kans om in rust en met professionele ondersteuning op zoek te gaan naar een eigen woonplek. De stadsgenoot wordt niet gekort op eventuele toeslagen of uitkeringen, omdat de kostendelersnorm niet wordt toegepast.

c. Opstellen en uitvoeren Actieplan Housing First

Housing First is een vorm van wonen met ambulante en intensieve begeleiding, bedoeld voor dak en/of thuisloze mensen met meervoudige problematiek. Het doel van Housing First is dat de inwoner uiteindelijk zelfstandig kan wonen en de toewijzing van een woning is de start.

Om hier invulling aan te geven is een actieplan Housing First in voorbereiding. De planning is dat dit Actieplan in mei 2023 door het college wordt vastgesteld en aangeboden aan de raad, waarna de uitvoering kan starten. In 2023 wordt in samenwerking met de wooncorporaties en Buurts gestart met de uitvoering van het actieplan.

d. Verbeteren kwaliteit opvanglocaties MO

Haarlem werkt voortdurend aan het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de opvanglocaties MO. Zo is er geïnvesteerd in twee persoonskamers in de 24-uurslocaties, in plaats van grote slaapzalen. Onderstaande activiteiten dragen hier de komende jaren aan bij.

Evaluëren pilot 24-uursopvang Velservoort

In het kader van de Brede Aanpak van Dak- en Thuisloosheid is de MO in de Velservoort, als pilot sinds 2021, een 24-uursopvang geworden. Voorheen bood de Velservoort enkel nachtopvang. In 2024 wordt deze pilot geëvalueerd en besloten of borging in het reguliere beleid plaats vindt.

⁹ Het Babyhuis Leiden is een non-profit organisatie welke opvang, behandeling en begeleiding biedt aan (aanstaande) moeders en baby's.

Kansen monitoren om plekken nachtopvang om te vormen naar 1 persoons-kamers

Wanneer de nachtopvang omgevormd wordt naar een 24-uursopvang en, wanneer mogelijk, en naar éénpersoonskamers is de kans op herstel van inwoners het grootst. Dak en/of thuisloze inwoners komen meer tot rust en kunnen daardoor beter werken aan herstel. Het realiseren van een 24 uursopvang met éénpersoonskamers staat echter op gespannen voet met het tekort aan plekken in de MO. Desalniettemin monitort de gemeente structureel wanneer kansen zich voordoen.

Realiseren nieuwe Vrouwenopvang

De ambitie om een nieuwe VO-locatie te realiseren, bestaat al enige tijd. De plannen voor de bouw van een nieuwe locatie zijn op dit moment vergevorderd. Bij de nieuwbouw wordt een zogenaamd Oranjehuis gerealiseerd dat onder één dak crisis-, nood- en BW-opvang biedt, zodat vrouwen minder verhuisbewegingen hoeven te maken. Binnen de nieuwe opvanglocatie kunnen 26 vrouwen (en hun eventuele kinderen) verblijven in een zelfstandige wooneenheid. Deze nieuwe VO-voorziening vervangt de huidige opvanglocatie.

a. Uitbreiden plekken Vrouwenopvang waaronder noodbedden en crisisplekken

In de vrouwenopvang spelen al jaren, bovenregionaal, problemen rondom de in-, door- en uitstroom. Landelijk is hier onderzoek naar gedaan¹⁰. Centrumgemeenten hebben structureel extra middelen ontvangen om de capaciteitsproblemen aan te pakken. De Blijfgroep heeft voor de regio aanvullend onderzoek gedaan en concludeerde dat er bovenregionaal uitbreiding nodig is van één noodbed, drie crisisopvangplekken en drie begeleid woonplekken. Waar deze plekken gerealiseerd gaan worden, is nu nog niet bekend. In de tussentijd realiseren de drie centrumgemeenten samen met de Blijfgroep tijdelijke extra plekken.

b. Realiseren huisvesting complexe doelgroep

Voor huisvesting van de meest complexe doelgroepen binnen de MO en het BW zijn andere structurele woonoplossingen nodig. Het betreft veelal inwoners met een combinatie van verslaving, schulden, lichte verstandelijke beperking en/of psychiatrische problematiek. Vaak zijn deze inwoners in contact gekomen met justitie. Het realiseren van passende huisvesting voor deze groep inwoners duurt lang.

In Haarlem Noord worden zes Skaeve Husen gerealiseerd. Skaeve Huse is een bijzondere, kleinschalige woonvorm bedoeld voor bewoners die zich niet in een “gewone” woonomgeving aanpassen, omdat ze dit niet kunnen of niet willen. De ervaring elders in Nederland leert dat in een rustige, prikkelarme omgeving, met intensieve, gespecialiseerde zorg en begeleiding, veel vooruitgang wordt geboekt in het gedrag en levensstijl van de betrokken bewoners. Gevolg hiervan is dat de overlast zowel binnen de instelling als in de openbare ruimte sterk afneemt.

Het plan voor het bouwen van de Skaeve Huse bevindt zich op dit moment in de definitiefase. Naar verwachting worden de Skaeve Husen medio 2025 opgeleverd.

c. Ontwikkelen beleid en onderzoek naar behoefte aan opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel

In het Interbestuurlijk Programma van februari 2018 hebben gemeenten afgesproken dat elke gemeente in 2022 een duidelijk beleid heeft om de aanpak van mensenhandel te borgen¹¹. Vormen

¹⁰ *Rapport Regioplan Opvangplaatsen acute crisissituaties maart 2020*

¹¹ *Op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor de zorg en opvang van slachtoffers van mensenhandel wanneer of zodra zij rechtmatig in Nederland verblijven en zo lang zij rechtmatig in Nederland verblijven.*

waarin mensenhandel voorkomt, zijn binnenlandse seksuele uitbuiting, grensoverschrijdende seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting en gedwongen orgaanverwijdering. Er wordt in de periode 2023-2027 specifiek beleid ontwikkeld voor slachtoffers van mensenhandel. HVO Querido ontvangt subsidie uit de regionaal Doeluitkering Vrouwenopvang voor het uitvoeren van de zorgcoördinatie van slachtoffers van mensenhandel. Zij zorgen voor belangenbehartiging en voor het organiseren van een samenhangend hulp- en ondersteuningsaanbod voor slachtoffers en voor de toeleiding van slachtoffers naar de juiste organisaties.

d. Ontwikkelen strategisch huisvestingsplan MO en BW

Ten aanzien van maatschappelijk vastgoed voor MO en BW is nog geen eenduidige visie ontwikkeld. Het vastgoed van de MO en BW is in eigendom van (zorg) aanbieders of wordt gehuurd door de gemeente en doorverhuurd aan (zorg) aanbieders.

De komende tijd wordt een strategisch huisvestingsplan ontwikkeld dat richting geeft aan de rolverdeling tussen gemeente, zorgaanbieders, eigenaren en ontwikkelaars van vastgoed bij toekomstige vastgoedontwikkelingen voor MO en BW, maar ook voor andere zorgdomeinen.

3.4 Realiseren van stabiele uitstroom

Er wordt actief ingezet op uitstroom van vanuit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen, het borgen van de continuïteit van ondersteuning en het creëren van pauzeplekken.

a. Uitstroom realiseren

Er vindt extra inzet op uitstroom van de dakloze mensen in de maatschappelijke opvang plaats, voorsortierend op het toekomstige beleid op grond van de opinienota. Bij bijvoorbeeld dakloze mensen die uit een andere regio komen of die recht hebben op een voorziening van het Rijk en in de maatschappelijke opvang verblijven wordt ingezet op het versnellen van de uitstroom.

b. Borgen continuïteit van ondersteuning na uitstroom

Wanneer een inwoner de opvanglocatie verlaat, dan moet continuïteit van de ondersteuning, wanneer nodig, geborgd zijn. Ondersteuning op diverse gebieden, zoals financiën, zinvolle dagbesteding, sociale contacten, zachte landing in de buurt en veiligheid zijn is daarbij belangrijk. Buurts heeft hierin een belangrijke rol, omdat zij ambulante begeleiding gericht op het versterken en stabiliseren van zelfredzaamheid en meedoen aanbieden.

Landelijk is geconstateerd dat moeders met kinderen die uitstromen uit de VO een groot risico lopen op nieuwe problemen en herhaald slachtofferschap. Samen met de Blijf Groep en het sociaal wijkteam in 2022 de pilot Blijf Veilig Na de Opvang (BVNO) uitgevoerd. BVNO maakte onderdeel van het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis. Het project BVNO heeft geleid tot het organiseren van een goede start in de nieuwe woning. Er is een stappenplan ontwikkeld tussen de Blijfgroep en het sociaal wijkteam Haarlem/ Zandvoort. Vrouwen die verhuizen naar een andere regio, behoorden niet tot de doelgroep van de Pilot. Doelstelling is om hen de komende periode wel onderdeel van de aanpak te laten worden.

c. Creëren van pauzeplekken

Een pauzeplek wordt ingezet als het steeds slechter gaat met een inwoner of om de omgeving of huisgenoten te ontlasten. Op een pauzeplek kan een inwoner, of het netwerk, tot rust komen. Met inzet van een pauzeplek wordt voorkomen dat de thuissituatie escaleert, dat een inwoner (langdurig) terugvalt of dat een inwoner geplaatst moet worden op een locatie voor MO, BW of op een behandelplek.

4. Monitoring en strategisch partnerschap

Binnen het sturingsmodel staat partnerschap centraal. Er wordt bij de uitvoering van het uitvoeringsprogramma nadrukkelijk samenwerking gezocht met inwoners, hun familie, regiogemeenten, de partners (waaronder zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, politie) en zorgverzekeraars/zorgkantoor. Alleen vanuit een gezamenlijke aanpak kunnen de ambities gerealiseerd worden. De kaders voor de uitvoering worden gevormd door wet- en regelgeving, het budget, de eisen en normen zoals opgenomen in gemeentelijke beleidsdocumenten.

- De voortgang en het realiseren van de doelen wordt gemonitord door tussentijds, waar nodig, bij te sturen. Monitoring geeft inzicht in de beweging, effectiviteit en efficiëntie van de ingezette acties en inspanningen en laat zien in hoeverre de twee centrale ambities “inwoner centraal” en “wonen voor herstel” worden verwezenlijkt.

Opstellen monitoring- en sturingsplan

De gemeente Haarlem monitort de indicatoren zoals in bijlage 2 genoemd. Actie in dit uitvoeringsprogramma is het opstellen van een monitoring- en sturingsplan waarin op basis van de eerste ervaringen met de monitoring meetbare doestellingen opgenomen worden.

De voortgang van het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks in een voortgangsrapportage verantwoord.

5. Financiën

Voor de taken MO, VO en BW geldt in principe het uitgangspunt: rijksbudget is werkbudget. Met uitzondering voor het actieplan Housing First, hiervoor is jaarlijks tot en met 2026 € 100.000, - beschikbaar gesteld. De middelen MO en VO worden bekostigd uit doeluitkeringen. Binnen de Doel Uitkering VO (DU VO) krijgt Haarlem middelen voor het financieren van de VO, Veilig Thuis, Centrum Seksueel Geweld en het programma Geweld Hoort Nergens Thuis. De middelen voor BW maken deel uit van het Wmo budget, maar zijn daarin wel geoormerkt als regionaal budget ten behoeve van de taak BW.

5.1.1 Maatschappelijke Opvang

	Baten	Lasten	Lokale middelen
2021	7,7 miljoen (Rijksbudget)	11,8 miljoen (incl. kosten Brede Aanpak dakloosheid)	€ 432.385, - MO kosten Haarlem
2022	8,7 miljoen (Rijksbudget)	14,3 miljoen (incl. kosten tijdelijke uitbreiding opvanglocatie Joops Hotel ca. € 1.350.000)	€ 669.078 MO kosten Haarlem
2023-2027	7,4 miljoen (Rijksbudget)***	14,8 miljoen in 2023 incl. € 1,1 miljoen kosten Joops hotel Vanaf 2024 is de verwachting € 13,4 miljoen structureel (excl. evt. verlenging Joops hotel)	€ 985.753 MO Budget (incl. € 100.000 Housing First) **

*Doel Uitkering MO 2023 en verder nog niet bekend.

** Vanaf 2023 tot en met 2026 stelt het college jaarlijks € 100.000, - beschikbaar voor (actieplan) Housing First

*** excl. eventuele extra middelen vanuit het rijks coalitieakkoord MO (€ 65 miljoen voor alle centrumgemeenten) is gereserveerd. In 2022 was dat € 1,2 miljoen voor Haarlem.

In de ontwerpbegroting van het aanstaande Gemeenschappelijk Orgaan BW (GO BW) is opgenomen dat de eerste drie jaren na de wettelijke doordecentralisatie Beschermd Wonen het tekort van de gemeente Haarlem op het budget van de Maatschappelijke Opvang, evenals de afgelopen jaren, wordt gedekt uit de reserve BW. Er is voor deze periode van drie jaar gekozen omdat het niet wenselijk is op langere termijn een structureel tekort op MO middelen te hebben, ook al omdat het Rijk het voornemen heeft ook dit budget op termijn door te gaan decentraliseren naar alle gemeenten. Op dit moment wordt door een extern bureau een analyse uitgevoerd naar de oorzaken van de tekorten op MO om op basis daarvan tot een plan te komen om in 2027 passende en goede zorg voor de MO doelgroep te leveren binnen het budget dat het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.

5.1.2 Vrouwenopvang

	Baten	Lasten
2021	2,6 miljoen (Rijksbudget*)	2,2 miljoen
2022	2,6 miljoen (Rijksbudget*)	2,5 miljoen
2023	2,6 miljoen (Rijksbudget*)	2,6 miljoen*
2024 -2025	2,6 miljoen (Rijksbudget*)	Nog onbekend**
2026 - 2027	2,6 miljoen (Rijksbudget*)	Nog onbekend**

*Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO).

**Doel Uitkering VO 2024 en verder nog niet bekend.

5.1.3 Beschermd Wonen

	Baten	Lasten
2021	39,3 miljoen (Rijksbudget)	29,8 miljoen
2022	40,9 miljoen (Rijksbudget)	27,7 miljoen
2023 en verder	42,0 miljoen (Rijksbudget)	42,0 miljoen*

*Rijksbudget is werkbudget, maar wordt in de praktijk niet gehaald. Te korten in de MO worden tot 2024 gedekt uit positief saldo BW. Daarna worden de tekorten gedekt uit de reserve binnen het GO BW.

Bijlage 1: Opvang, Wonen en Herstel in cijfers

Maatschappelijke opvang

Dak- en/of thuisloze mensen die zich melden bij de BCT, zijn feitelijk dakloos. De oorzaak van dakloosheid is vaak een combinatie van problemen, zoals problemen met werk, schulden, psychiatrische- en/of verslavingsproblematiek.

De onderstaande tabel geeft het aantal dak- en/of thuisloze mensen weer in Haarlem en regio (onderverdeeld in doelgroepen). De cijfers laten zien dat het aantal meldingen bij de BCT daalt. Wel is het aantal dak- en/of thuisloze mensen dat buitenwettelijk (buiten de Wmo) een beroep doet op de MO vanaf 2019 toegenomen. Ten opzichte van 2019 is het aantal geslapen nachten in de nachtopvang¹² in 2021 met 12 % toegenomen en verblijven dak- en/of thuisloze mensen ook langer in de MO.

Tabel aantal unieke meldingen bij de Brede Centrale Toegang vanaf 2019 per doelgroep

	2019	2020	2021
Totaal aantal meldingen MO bij Brede Centrale Toegang	715	637	549
Aantal Wmo-doelgroep	371	354	297
Aantal Wmo-doelgroep buiten de regio *(Wmo-doelgroep)	89	59	67
Aantal economisch daklozen (met en zonder regiobinding in Haarlem)	166	163	131
Aantal (formeel) niet rechthebbenden in MO op grond van de Wmo	10	28	27
Aantal daklozen afkomstig uit de EU	18	10	11
Aantal waarvan afkomst onbekend	61	23	12
Nachtopvang			
Totaal aantal dak- en/of thuislozen dat gebruik maakt van de nachtopvang*	274	258	175
Totaal aantal geslapen nachten in de nachtopvang*	29.475	32.747	41.343

*nachtopvang: de nachtopvang betreft de voorzieningen waar geen 24 uren opvang wordt geboden met uitzondering van de individuele dakloze mensen opvang Velserspoort (i.v.m. Pilot 24 uren-opvang).

Jaarlijks stroomt een deel van de dak- en/of thuisloze mensen uit via het Pact voor uitstroom. Het gaat om 178 woningen die in de regio beschikbaar worden gesteld voor inwoners die uit een voorziening komen. Het Haarlemse aandeel betreft 79 woningen. De mensen die niet in aanmerking komen voor een woning uit Het Pact voor uitstroom, zijn aangewezen op het reguliere woonruimte verdeelsysteem of woningen in de vrije sector. Echter zijn betaalbare woningen in de vrije sector niet of nauwelijks beschikbaar, waardoor de kans op uitstroom beperkt is.

¹² De nachtopvang betreft de voorzieningen waar geen 24 uren opvang wordt geboden met uitzondering van de individuele dakloze mensen opvang Velserspoort (i.v.m. Pilot 24 uren-opvang).

De meeste opvangvoorzieningen bevinden zich in de gemeente Haarlem: 148 regionale MO plekken, waarvan 24 tijdelijk. Daarnaast heeft Haarlem 26 plekken voor economisch dak- en/of thuisloze mensen, waarvan het grootste deel voor gezinnen. De overige plekken bevinden zich in de regio. Uit benchmark onderzoek (HMM 2021) blijkt dat Haarlem, ten opzichte van andere centrumgemeenten, relatief veel opvangplekken heeft. De gemeente Haarlem heeft na 2021 58 nieuwe plekken gerealiseerd. (Anton Pieckhofje, Perron 18 en (tijdelijk) Joops Hotel). Alle voorzieningen zitten bijna altijd vol. In enkele gevallen worden dak- en/of thuisloze inwoners tijdelijk in een hotel opgevangen.

Tabel: locaties Maatschappelijke opvang

Taak	Locatie	Plekken	Aanbieder
Regionaal OGGZ	Wilhelminastraat	30	HVO -Querido
	Velserpoort alleenstaanden	42	HVO -Querido
	Gezinsopvang	30 units	RIBW K/AM
	Spaarnezicht	22	Kenter Jeugdhulp
	Joops Hotel	19	HVO -Querido
	Frans Hals	14	RIBW K/AM
	Kennemerhof	11	RIBW K/AM
	Anton Pieckhofje	18	RIBW K/AM
Regionaal Jongeren	Perron 18 ¹³	16	HVO -Querido (met CJG)
Lokaal Economisch	Velserpoort Alleenstaande	5	HVO -Querido
	Velserpoort Gezinnen	17 units	HVO -Querido

Duur gebruik nachtopvang/ Stagnatie uitstroom

Gebruikers nachtopvang 2022
 Exclusief ziekenboeg en time out
 (Mo Wilhelminastraat, MO Velservoort, MO Hotel Joops)

Startjaar MO indicatie	Aantal unieke gebruikers nachtopvang	%
2018	2	0,6%
2019	6	1,9%
2020	33	10,5%
2021, 1e helft	31	9,9%
2021, 2e helft	56	17,9%
2022	185	59,1%
Tot. aantal unieke gebruikers nachtopvang	313	100,0%

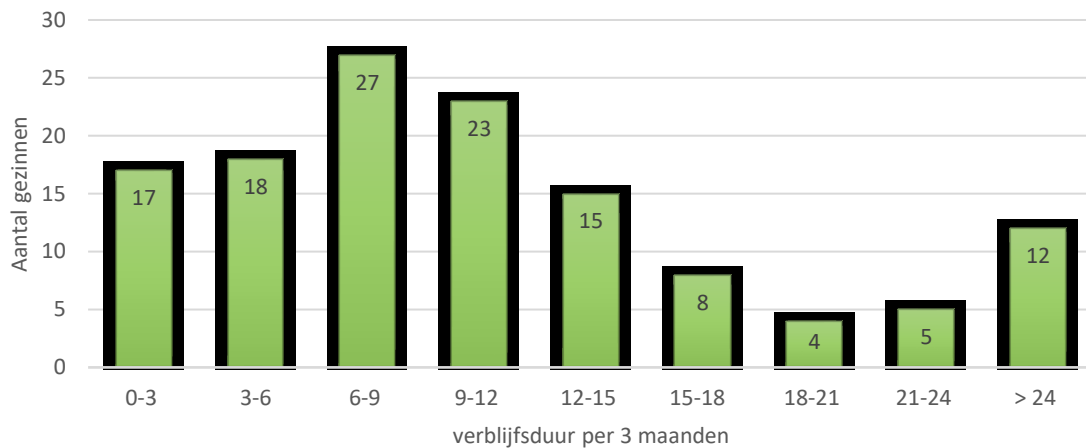
Startjaar MO indicatie	Aantal geslapen nachten nachtopvang	%
2018	26	0,1%
2019	907	2,5%
2020	4.289	11,7%
2021, 1e helft	5.132	14,0%
2021, 2e helft	10.738	29,3%
2022	15.527	42,4%
Tot. Aant. geslapen nachten nachtopvang	36.619	100,0%

23% van de cliënten die gebruik maakten van de nachtopvang in 2022 heeft een MO indicatie van voor 01-07-2021. Zij hebben 28,3% van het totaal aantal gebruikte opvangnachten gebruikt in 2022.

40,9% van de cliënten die gebruik maakten van de nachtopvang in 2022 heeft een MO indicatie van voor 31-12-2021. Zij hebben 57,6% van het totaal aantal gebruikte opvangnachten gebruikt in 2022.

Verblijfsduur economisch dakloze gezinnen (met en zonder regiobinding) in de Velservoort vanaf 2015

Verblijfsduur economische dakloze gezinnen Velserpoort die uitgestroomd zijn vanaf de opening in 2015 tot en met 2022

➤ Besluitvorming deelname ETHOS-telling

Het aantal thuisloze mensen, bankslapers en buitenslapers is niet volledig in beeld. Haarlem is geen uitzondering. Het Kansfonds en Hogeschool Utrecht voeren een pilot uit om het aantal dak- en thuislozen in beeld te brengen volgens de ETHOS-telling. Dit doen zij in een aantal gemeenten. De ambitie van Haarlem is om hierbij aan te sluiten. Dit is afhankelijk van de voorwaarden voor deelname. In 2024 worden deze in kaart gebracht en neemt het college een besluit over deelname.

Beschermd wonen

Het aantal inwoners met BW-indicatie in de regio die begeleiding ontvangen is in 2019 en 2020 ongeveer gelijk. In 2021 is het aantal afgenomen door overheveling van BW-cliënten met een langdurige psychische aandoening naar de Wet langdurige zorg. Hierdoor is het aantal BW-plekken in kader van de Wmo verminderd. Sinds de invoer van de Wlz GGZ maken de grote zorgaanbieders een eigen keuze in de verdeling van hun plekken tussen Wlz GGZ en Wmo beschermd wonen. Afhankelijk van toegewezen Wlz GGZ zorg bepalen zij de beschikbaarheid voor Wmo beschermd wonen plekken. Dit zal jaarlijks fluctueren. In 2022 heeft dit bijgedragen aan de groei voor BW-plekken. Eind 2022 waren er 434 plekken beschermd wonen en 112 plekken beschut wonen.

Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen¹⁴

Mensen die niet zelfstandig kunnen wonen, hebben er baat bij om zoveel mogelijk in hun eigen wijk en bij voorkeur ambulant geholpen te worden. Zo kunnen ze blijven deelnemen aan de maatschappij en dat bevordert hun herstel. Deze visie komt voort uit het advies van de commissie Toekomst Beschermd Wonen (de commissie-Dannenbergh). De implementatie van deze visie vraagt om een passend aanbod voor BW in alle gemeenten.

Zeker in de eerste jaren hebben nog niet alle gemeenten passend aanbod voor alle (nieuwe) cliënten BW. Daarnaast is soms een andere gemeente een betere plek voor herstel dan de woongemeente.

Om preventie en de zorginfrastructuur te stimuleren, wordt het woonplaatsbeginsel ingesteld.

Daardoor blijft iedere gemeente verantwoordelijk voor haar eigen inwoners die beschermd wonen,

¹⁴ Wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW nu bij Tweede Kamer | VNG

óók wanneer zij naar een andere gemeente verhuizen omdat daar de beste plek voor herstel is. Het wetsvoorstel regelt dat niet alleen de 43 centrumgemeenten, waaronder Haarlem, maar alle gemeenten afzonderlijk verantwoordelijk worden voor BW voor hun eigen inwoners.

Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO)¹⁵ en Gemeenschappelijk Orgaan ¹⁶

De invoering van het woonplaatsbeginsel BW staat gepland op 1 januari 2024. Alle gemeenten ontvangen vanaf 2024 stapsgewijs ook de middelen om te zorgen voor een breed palet aan voorzieningen in nabijheid van hun inwoners. De overgang naar dit verder gedecentraliseerde systeem is alleen verantwoord met een krachtige regionale samenwerking. Door onderling afspraken te maken over een niet vrijblijvende NvO nemen gemeenten de verantwoordelijkheid om regionale samenwerking te verbeteren, het opdrachtgeverschap richting aanbieders te versterken en de administratieve lasten te verminderen.

Vrouwenopvang

De centrumgemeente Haarlem heeft voor de vrouwenopvang in Kennemerland totaal 26 plekken voor vrouwen met of zonder kinderen beschikbaar. Twaalf opvangplekken bevinden zich in de gemeente Haarlem en veertien plekken in satelliet woningen (zelfstandige woningen) in IJmond. Beide voorzieningen zitten bijna altijd vol. Vanuit de nood- en crisisopvang plekken in Alkmaar, Zaanstad en elders in het land stromen vrouwen door naar de VO in Kennemerland. Landelijk zijn er drie soorten opvangplekken voor de VO afgesproken:

- Noodbedden voor vrouwen die vanwege acuut gevaar een tijdelijke opvangplek nodig hebben (maximaal drie dagen);
- Crisisopvang waar veiligheid en rust wordt geboden en inzicht in de onderliggende problematiek wordt verkregen (maximaal 6 weken);
- Begeleid woonplekken waar in principe 26 weken gewoond kan worden.

De vrouwen die in de VO verblijven hebben te maken met zeer ernstige vormen van geweld. De vrouwen en kinderen hebben vaak één of meerdere trauma's opgelopen. Zij hebben behoefte aan specifieke ondersteuning en hulpverlening die binnen de VO geboden wordt. De VO kent pieken in het verzoek om een opvangplek: regelmatig zit de opvang vol en worden vrouwen tijdelijk in hotels ondergebracht.

Tabel Cijfers Vrouwenopvang

	2019	2020	2021
Aantal plekken VO Kennemerland	26	26	26
Aantal vrouwen in de VO:			
a. aantal noodopnames afkomstig uit Kennemerland	40	31	15
b. aantal afgeronde trajecten VO Kennemerland	16	17	16
c. aantal afgeronde trajecten vanuit satelliet woningen VO	14	13	20

¹⁵ Regionale samenwerking - Norm voor Opdrachtgeverschap BW-MO | VNG

Bemoeizorg

Het aantal inwoners dat door de Vangnet en Adviesteams wordt ondersteund neemt toe. Het betreft inwoners die vaak zelf geen hulpvraag hebben, maar wel zorg- en ondersteuning behoeven. Er is sprake van zorg mijndend gedrag wat extra inspanningen kost om hen (zonder een eigen hulpvraag) te begeleiden. Dat heet bemoeizorg. De maatschappelijk partners van bemoeizorg zien dat een steeds grotere groep langdurig wordt begeleid door hun Vangnet en Advies teams. Door enerzijds krapte op de arbeidsmarkt, lange wachtlijsten, afbouw van landelijke gespecialiseerde hulp en anderzijds zorgmijndend gedrag kunnen inwoners moeizaam naar andere zorg (bijvoorbeeld zorg uit de WLZ) worden overgedragen.

Tabel Aantal nieuwe meldingen vanaf 2019 tot en met 2021 in de regio Midden-Kennemerland en Haarlem/Haarlemmermeer

	2019	2020	2021
Bemoeizorg			
Aantal nieuwe meldingen Vangnet en advies Midden-Kennemerland	316	290	336
Aantal meldingen Vangnet en advies Haarlem/Haarlemmermeer	454	577	564

Bijlage 2: Indicatoren

In deze bijlage zijn de indicatoren opgenomen die gemonitord worden vanaf 2023. Met deze indicatoren kan gemeten worden in hoeverre de doelen van dit uitvoeringsplan worden behaald.

De doelen zijn:

1. Versterken van de preventie en vroegsignalering
2. Verbeteren van de ondersteuning op maat
3. Vergroten van de tijdelijke- en structurele woonoplossingen en
4. Realiseren van stabiele uitstroom

Indicator	Draagt bij aan doel:
Locaties zorgaanbieders op regiokaart	2,3
Registreren van gemeente van herkomst in applicatie	1,2,4
Inzicht in aanmeldingen Beschut Wonen naar gemeente van herkomst	1,2,4
Inzicht in aanmeldingen Beschermd Wonen naar gemeente van herkomst	1,2,4
Inzicht in % op de wachtlijst Beschut Wonen naar gemeente van herkomst	3
Inzicht in % op de wachtlijst Beschermd Wonen naar gemeente van herkomst	3
Zorgduur BW en Beschut Wonen: gemiddelde tijd tussen indicatie en in zorg	2
Gemiddelde wachttijd voor Beschut- en Beschermd Wonen	2
% van de wachtlijst met Haarlemmers en overbruggingszorg	2
% Haarlemmers in zorg Beschut- of Beschermd Wonen	3
Hoeveel cliënten gaan van Beschermd Wonen naar Beschut Wonen	2,4
Hoeveel inwoners gaan van Beschermd Wonen naar Ambulante Begeleiding (Buurts)	2, 4
% afbouw van Beschermd Wonen naar ambulante vormen van BW zorg	2
% korter in zorg dan in 2022	1,4
Wachttijden met % verkorten	2

Indicator	Draagt bij aan doel:
Dakloze mensen die regelmatig terugkeren in de maatschappelijke opvang	2 ,3 en 4
Reden duur van de opvang > 9 maanden	4
Duur van de opvang	2,4
Afgegeven beschikkingen Mo	1
Aantal trajecten trajectbegeleiding	4

Bijlage 3: Relevante (beleid) documenten/bronnen

- Regionaal beleidskader Opvang wonen en herstel 2022-2027
- Regionaal uitvoeringsprogramma Opvang Wonen en Herstel 2017-2022
- Informatienota Actieprogramma Dak- en thuislozen jongeren 2020
- Brede aanpak van Dak- en Thuisloosheid voor de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer 2020
- Regionaal Pact voor uitstroom
- Lokale Opdracht Gewoon in de wijk (Haarlem)
- 1e,2e, 3e en 4e meting Ambulantisering en Regionalisering van MO en BW in de regio Zuid Kennemerland IJmond en Haarlemmermeer (2019 t/m 2022)
- Beleidskader “Een Veilig thuis” 2015 – 2020
- Programma ministerie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening “Een Thuis voor Iedereen” (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/05/11/programma-een-thuis-voor-iedereen>)
- Onderzoek ombudsman “Vrouwen in de knel” (2017).
- Visie van de Commissie Toekomst Beschermd Wonen
- Regiovisie huiselijk geweld: “VERBINDEN EN VERSTERKEN in de aanpak van huiselijk geweld 2020-2024
- “Versterkers Duurzaam doen” Incidentele impuls voor 2021 t/m 2023 (2021)
- Woonvisie en uitvoeringsagenda Haarlem Doorbouwen aan Duurzaam (t)huis 2021-2025
- Prestatieafspraken gemeente Haarlem, Ymere, Pré Wonen en Elan wonen en de huurdersorganisaties 2022-2025

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
17 april 2023

Fotografie: Gemeente Haarlem

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl